

UNIVERSITY OF CAMBRIDGE INTERNATIONAL EXAMINATIONS
General Certificate of Education Advanced Level

MARATHI

9688/04

Paper 4 Texts

October/November 2006

2 hours 30 minutes

Additional Materials: Answer Booklet/Paper

READ THESE INSTRUCTIONS FIRST

If you have been given an Answer Booklet, follow the instructions on the front cover of the Booklet. Write your Centre number, candidate number and name on all the work you hand in.

Write in dark blue or black pen.

Do not use staples, paper clips, highlighters, glue or correction fluid.

Answer any **three** questions, each on a different text. You must choose one question from Section 1, one from Section 2 and one other.

Write your answers in Marathi on the separate Answer Paper provided.

Dictionaries are not permitted.

You should write between 500 and 600 words for each answer.

You may take unannotated set texts into the examination.

You are advised to divide your time equally between your answers.

At the end of the examination, fasten all your work securely together.

All questions in this paper carry equal marks.

सर्वप्रथम खालील सूचना वाचा.

तुम्हाला उत्तरपुस्तिका दिली असल्यास तिच्या मुखपृष्ठावरील सूचनांचे पालन करा.

पूरक उत्तरपृष्ठांचा उपयोग केल्यास प्रत्येकावर तुमचा परीक्षा केंद्र क्रमांक, अनुक्रमांक (रोल नंबर) व तुमचे नाव लिहा.

पृष्ठाच्या दोन्ही बाजूने उत्तरे लिहावीत. त्यासाठी गडद निळ्या अथवा काळ्या रंगाच्या शाईचा वापर करावा.

टाचणी अथवा टाचण्याची कोणतीही अन्य साधने, वाक्यांना अधोरेखित करण्यासाठी रंगीत लेखणीचा वापर, डिंक किंवा

चूक मजकूर खोडण्यासाठी वापरण्यात येणा-या द्रव पदार्थांचा अथवा तशाच प्रकारच्या शाईचा वापर करू नये.

शब्दकोषांचा उपयोग करण्यास मनाई आहे.

कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्न हा वेगवेगळ्या पाठ्यपुस्तकांवर आधारित असावा. विभाग 1 मधून एक

प्रश्न, विभाग 2 मधून एक प्रश्न व उरलेला एक प्रश्न कोणत्याही विभागातून सोडवा.

उत्तर लिहिण्यासाठी देण्यात आलेल्या वेगळ्या पृष्ठावर प्रश्नांची उत्तरे मराठीत लिहा.

प्रत्येक उत्तर 500 ते 600 शब्दांच्या मर्यादित असावे.

सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

केवळ प्रस्तावना, संदर्भ, टीपा वा अर्थाचे स्पष्टीकरण असलेले पाठ्यपुस्तक परीक्षेत उपयोगासाठी नेता येईल.

सर्व उत्तरांना समान वेळ द्यावा.

परीक्षेच्या शेवटी उत्तरांची सर्व पृष्ठे व्यवस्थित बांधावीत.

1 संत ज्ञानेश्वर - सार्थ ज्ञानेश्वरी - अध्याय 2 रा.

(ओवी क्रमांक 45 ते 50)

ऐसे हे रणीं वधावे । मग आपण राज्यसुख भोगावें ।
 ते मना न ये आघवें । जीवितेंसीं ॥
 हें येणें मानें दुर्भर । जे याहीहुनि भोग सधर ।
 ते असतु येथवर । भिक्षा मागतां भली ॥
 ना तरी देशत्यागें जाईजे । का गिरिकंदर सेविजे ।
 परि शस्त्र आता न धरिजे । इयांवरी ॥
 देवा नवनिशतीं शरिं । वावरोनी यांचां जिव्हारीं ।
 भोग गिवसावे रुधिरां । बुडाले जे ॥
 ते काढूनि काय कीजती । लिप्त केवीं सेविजती ।
 मज नये हे उपपत्ति । याचिलार्गी ॥
 ऐसे अर्जुन तिये अवसरीं । म्हणे श्रीकृष्णा अवधारीं ।
 परि तें मना नयेचि मुरारी । आईकोनियां ॥

- (अ) (i) आपल्याच गोत्रजांशी युद्ध करणे अनुचित ठरेल असे अर्जुनाला का वाटले ?
 (ii) द्रोणाचार्यांचे मोठेपण व त्यांच्याविषयीचा आदर अर्जुनाने कोणत्या शब्दात व्यक्त केला ?
 (iii) श्रीकृष्णाने अर्जुनाची थोरवी सांगताना कोणकोणती उदाहरणे दिलीत ? [25]

अथवा

- (ब) मोहाने ग्रस्त झालेल्या अर्जुनाच्या मनाची अवस्था ज्ञानेश्वरांनी कोणत्या दृष्टांतातून स्पष्ट केली
 ते सांगून ज्ञानेश्वरांच्या निवेदन कौशल्यावर प्रकाश टाका ? [25]

2 संत तुकाराम - सार्थ श्री तुकारामाची गाथा.

(अभंग क्रमांक 2712, 2713 व 2714)

न करीं रे मनां काहींच कल्पना । चिंती या चरणां विठोबाच्या ॥
 येथे सुखाचिया अमुपचि रासी । पुढें कल्पनेसी ठाव नाही ॥
 सुखाचें ओतिलें साजिरे श्रीमूख । शोक मोह दुःख पाहतां नासे ॥
 तुका म्हणे येथे होईल विसांवा । तुटतील हावां (धांवा) पुढलिया ॥

काय करूं मज नागविलें अळसें । बहुत या सोसें पीडा केली ॥
 हिरोनिया नेला मुखींचा उच्चार । पडिलें अंतर जवळीच ॥
 द्वैताचिया कैसा सांपडलों हातीं । बहुत करिती ओढाओढी ॥
 तुका म्हणे आतां आपुलिया सर्वे । न्यावे मज देवा सोडवूनी ॥

नाहीं देवाचा विश्वास । करीं संतांचा उपहास ॥
 त्याचे तोंडी पडे माती । हीन शूकराची जाती ॥
 घोकुनी अक्षरे । वाद छळणा करीत फिरे ॥
 म्हणे देवासी पाषाण । तुका म्हणे भावहीन ॥

- (अ) (i) विठोबाचे चिंतन करावे असा उपदेश तुकारामाने का केला ?
 (ii) जीव आणि परमेश्वर यांच्यातील भेद तुकारामाला कोणत्या अडचणीत टाकीत होता ?
 (iii) संतांची सेवा ही देवाचीच सेवा आहे असे तुकारामाला का वाटले ?

[25]

अथवा

- (ब) तुकारामाने सायुज्यमुक्ती का नाकारली ? त्यापेक्षा “जन्मोजन्मी तुझा दास पुरूषोत्तम”
 होण्याची गोडी तुकारामाला अधिक का वाटली ? चर्चा करा.

[25]

3 गोविंदाग्रज - फणसाचे पान - कविता संग्रह.

अवेळी ओरडणाऱ्या कोकिलेस

या अवकाळी - या एकान्ती
 निद्रेची मिळवाया शांती
 थकुनी भागुनी पडलो अंती,
 निद्रा कुठली परि त्या हृदया, भविष्य नाही ज्यास.
 हाती संसाराची माती,
 मनिच्या आशा, मनाच खाती,
 भूतकाळची भूतें रडती !
 मिटल्या जाग्या डोळ्यांपुढती शून्याचे मैदान ?
 निष्प्रेमाची शेज सोबती
 भयाण दुनिया सारी भंवती,
 विषण्ण येती विचार चिती,
 बाह्यांतर विश्वांत खेळते उदासीनता एक !
 गा तर चित्ता मम रमवाया;
 हीच खरी जादूची माया;
 आनंदा खेळविणें वायां,
 मशाल दिवसा लावुनि होतो लाभ कुणाला काय ?
 दूर कराया उदासीनता
 गाच गडे ! अंगाई गीता,
 झोंप येऊं दे माझ्या चित्ता,
 लक्ष लागतें सुरांकडे तव; वाटति ते बिनमोल !

- (अ) (i) वरील कविता कवीने कोणाला उद्देशून लिहिली ते सांगून ती लिहिण्याची आवश्यकता कवीला का वाटली ?
 (ii) कवीने आपल्या मनातील निराशा कोणत्या प्रकारे व्यक्त केली ?
 (ii) कवीने आपल्या मनातील उदासीनता घालविण्यासाठी 'गाच गडे ! अंगाई गीता' असे का म्हटले ?

[25]

अथवा

- (ब) 'गोविंदाग्रजांच्या कवितेतून जीवनाविषयीची उदासीनता ही प्रेमविषयक नैराश्यातून उद्भवलेली दिसून येते?' तुम्ही अभ्यासिलेल्या कवितांच्या आधारे प्रस्तुत विधानाची चर्चा करा.

[25]

4 अशोक पाटोळे - नाटक - आई रिटायर होतेय.

(अ) आई रिटायर होतेय या नाटकाचा विषय कोणता ? त्या विषयाची मांडणी नाटककाराने कोणकोणत्या प्रसंगातून केली ते सांगा व त्यापैकी कोणत्याही एका प्रसंगाचे विस्तृत वर्णन करा. [25]

अथवा

(ब) आईने रिटायर होण्याचा निर्णय का घेतला ? सविस्तर चर्चा करा. [25]

5 आशा बगे - कथासंग्रह - मारवा.

(अ) पांगळी कथेतील आप्पांच्या मनोव्यथेवर प्रकाश टाका. [25]

अथवा

(ब) मारवा कथासंग्रहातील कोणती कथा तुम्हास विशेष आवडली ते सांगून त्याची कारणमीमांसा करा. [25]

6 गो. नि. दांडेकर - कादंबरी - पडघवली.

(अ) पडघवली गावाची स्थापना कोणी व कशी केली ते विस्ताराने लिहा. [25]

अथवा

(ब) पडघवलीत पूर्वपरंपरेने चालत आलेले व्यवसाय कोणते होते? त्यात हळूहळू कसा बदल होत गेला व तो कोणी घडवून आणला ? त्या व्यक्तीच्या कृत्यावर प्रकाश टाका ? [25]

Permission to reproduce items where third-party owned material protected by copyright is included has been sought and cleared where possible. Every reasonable effort has been made by the publisher (UCLES) to trace copyright holders, but if any items requiring clearance have unwittingly been included, the publisher will be pleased to make amends at the earliest possible opportunity.

University of Cambridge International Examinations is part of the University of Cambridge Local Examinations Syndicate (UCLES), which is itself a department of the University of Cambridge.